СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 278. Джерзи Сіти, Н. Дж., вівторок, 27 листопада, 1934. VOL. XLII. No. 278. Jersey City, N. J., Tuesday, November 27, 1934. THREE CENTS.

ЗАРИСОВУЄТЬСЯ НОВА БОРОТЬБА ПРОТИ УРЯДУ

ВОРМ СПРИНГЗ (Верджінія). — Едсел Форд, син і бизнесовий спільник автомобільного фабриканта Генрі Форда, що був у суботу на обіді в президента Рузвелта, предложив президентови докази, що бизнез у краю почав уже краще розвиватися та що по всякій правдоподібности край уже вертається до нормальних умовин.

Гостину Фарда в президента вважають за доказ, що непорозуміння між Фордом та урядом за „Найру" полагоджено корисно для уряду та що набудуче Форд буде попирати президента Рузвелта, а уряд буде давати Фордови контракти на достави.

У розмові з президентом Форд заявився за плян президента щодо добування моторової сили для промислів.

Тимчасом наступного дня Едисоновий Електричний Інститут, що лучить коло 80 найбільших у краю підприємств до виробу електричної сили, видав заяву, що він буде безпощадно виступати проти думок президента Рузвелта щодо виробу моторової сили, проголошених у промові в долині ріки Тенесі, на основі котрих край повинен би добувати моторову силу не дорогою приватного підприємства, а громадського. Інститут каже, що цього роду добування електричної сили заводить конкуренцію між урядом і приватними підприємствами та що така конкуренція є несправедлива для приватних підприємств. Крім цього, каже Інститут, вона противиться конституції.

ІНСОЛ ЗВІЛЬНЕНИЙ.

ШІКАГО. — Процес федерального уряду проти Семюела Інсола й товаришів за зловживання почти в цілях обману закінчився в суботу присудом присяжних суддів, що звільнив Інсола від вини й кари.

Присяжні судді розважали поставлені їм питання всього 2 години та голосували три рази.

Федеральні прокуратори заповідають, що уряд буде старатися добитись присуду проти Інсола за інші вчинки.

АМЕРИКА ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ТРАКТУВАННЯ АМЕРИКАНЦІВ НІМЕЧЧИНОЮ.

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту приказав американському амбасадорови в Німеччині доручити німецькому урядови протест проти кривдження німецьким урядом американських власників німецьких бондів.

Протест вичисляє 5 випадків, у котрих німецький уряд трактував Американців, що вложили гроші в німецькі бонди, інакше як він трактував бизнесменів інших країв.

ЛЯЧНИЙ ЗЛОЧИН.

КАРЛАЙЛ (Па.). — На поляні в дубовім ліску, на Савт Мавнтин, коло 13 миль звідсіля, знайшли люди, що шукали дерева до топлива, тіла трох дівчат. Повідомлена поліція приходить до переконання, що дівчата мають відай 8, 10 та 16 літ. Між ними є така подібність, що можливо це були рідні сестри. Причини смерти поліція ствердити не могла. На тілах не було видно признак якогось насильства. Лежали вони там 12 до 72 годин.

Одинокий слід, по котрім поліція могтиме знайти злочинців, це чорний мішок, котрий знайдено які три милі дальше при дорозі, в котрім були ріжні річи, щодо котрих поліція переконалася, що вони певно належали до погиблих дівчат. До поліції зголосився Пол Гвайт, шофер великого пасажирського боса, котрий, оглянувши тіла дівчат, прийшов до переконання, що він привіз одну дівчину, а можливо й дві інші з Ню Йорку до Гарисбургу.

Понад 5,000 осіб уже оглянуло тіла, а ще ніхто не міг їх розпізнати.

НОВИЙ ВИСЛІД ПРОГИБІЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Поліція попала на слід зовсім нової форми горівчаного бизнесу. Детективи поліції зайшли до дому якоїсь пані Тейлор, про котру чули, що вона має в себе алькогольну брагу. Детективи перевернули все в хаті горі корінем, шукаючи машини до варення горівки, але її не знайшли. Пані Тейлор сказала їм: „Я машини ще не позичила. Я жду, аж брага буде готова".

Допитуючися її, детективи дізналися про дивний бизнес, який розвинув собі один, їй іще невідомий підприємець. Має він машину до варення вдома горівки, і цю машину віднаймає за оплатою людям, що охочі варити. Машина, каже пані Тейлор, збудована так догідно, що можна її взяти на тачки й повезти що до пивниці, як дитячий візок.

НЕБУВАЛЕ ПРИРОДНЄ ЯВИЩЕ.

ДЮРАНГО (Колорадо). — Тисячі цікавих людей зїжджаються сюди, щоби подивитися, як трясеться гора. Називається вона Карбон і лежить три милі звідси на полудне. Гора потрясається що кілька мінут. Тоді з неї котиться каміння й усувається глина, а в її збочах творяться великі ями. В суботу на гору впав сніг і тепер потрясення видно дуже добре. Вона виглядає, гейби добувалася зпід покривала.

ЖИДІВСЬКИЙ ХОР НА УКРАЇНІ.

Совєтський уряд запросив до себе на виступи нюйорський жидівський хор. У звязку з цим голова міжнародного музичного бюра, Сабо, звернувся до народнього комісаріяту совєтської України з пропозицією організувати виступи того хору на Україні.

Уряд дав, очевидно, свою згоду на виступи жидівського хору на Україні. В репертуарі хору жидівські й американські революційні пісні.

Совєтський уряд не дозволяє посилати навіть куска хліба для вмираючих з голоду наших селян, а зате запрошує до себе жидівський американський хор на гостинні виступи.

„МИЛА" НЕСПОДІВАНКА.

„Милу" несподіванку зробив якийсь злодій бурмістрови Кремянця. Вже в пятій годині рано застукав він до дверей помешкання бурмістра, подаючи себе за післанця. Коли служниця відчинила двері, ранній гість утишов до кухні і передав служниці лист для бурмістра. Служниця понесла листа бурмістрови, а гість потягнув за той час годинник і примус і пропав без сліду. Між тим збудився бурмістр, розпечатував лист і зі здивуванням прочитав таке: „Мила несподіванка. Нехай Польща знає, що має злодіїв. Безробітний не має що робити, тож пішов щось приловити до руки".

ПІДПАЛИВ БУДИНОК БРАТА.

В селі Черебасово, лунинецького повіту, між братами Михальчуками від довшого часу ганувала незгода на тлі поділу маєтку, чим вважав себе покривдженим один з братів, молодший Микола. Від старшого брата він завжди домагався зрівнання у спадщині. Та останній не хотів про це й слухати. Тоді покривджений вирішив на братові пімститись. З тією метою одної ночі він підложив під шопу брата вогонь. Та хоч шопа загорілась, огонь в час завважили і погасили, а мстивого брата арештували.

СЕЛЯНСЬКА ДІВЧИНА ПОБИЛА СЕКВЕСТРАТОРА.

Скарбовий секвестратор Казимеж Квасьневський в селі Омелько, колківської волости, луцького повіту, хотів забрати заквестіоноване на покриття податків збіже в селянина Степана Карпюка. Обурена цим дочка господаря, Наталка, нагло вдарила його колом по голові. Квасьневський упав закрівавлений. На місце випадку прибула поліція, яка Карпюківну арештувала.

ЩАСЛИВА КРАЇНА.

Переведені обчислення державних приходів і розходів Норвегії виказали, що в буджетовому році 1933-4 Норвегія мала 10 міліонів норвеських корон надвишки.

КАРА ЗА ФАЛЬШИВІ ПОДАТКОВІ ЗІЗНАННЯ.

Варшавський суд розглядав справу купців Гамерлінського і Шульца, їхні фальшиві податкові зізнання. Обох купців засудив суд на основі нової податкової ординації на кару однорічної вязниці.

ПРОПАГАНДА ЗА ПРИСТУПЛЕННЯ АМЕРИКИ ДО ЛІГИ НАЦІЙ.

Стейтова Ліґа Жінок-Виборниць приняла в Рачестер, Н. Й., широку програму політичних і суспільних реформ, між котрими є домагання заборони дитячої праці в фабриках та приступлення Злучених Держав до Ліґи Націй. Жінки хотіли би теж, щоб діти ходили до школи до скінчення 16-го року життя.

ПОМЕР ЗАБУТИЙ ВИНАХІДНИК.

У Берліні помер на 78-му році життя німецький винахідник Ґансвінд, якого винаходи на початку 20-го століття викликали велику сензацію. Ґансвінд перший робив проби з повітроплавами й апаратами до літання, та не мав щастя, хоч багато вчених потвердили, що його помисли дуже добрі. Ґансвінд помало западав у забуття та біду, в якій і помер. Мав 21 дітей!

ЗА ПЕРЕХОВУВАННЯ БАНДИТІВ.

У Ряшеві засуджено за переховування бандитів Бика і Мачуги: склепаря з Ґжеґожова, Яна Ногу, на 5 літ тюрми, його брата Казимира і Яна Філіма на 4 роки, Бронислава Ногу на 3 роки, а коханку Мачуги, Анелю Косцялкову, на 2 роки тюрми.

ЗАБИВ ШВАГРА.

В селі Пілганів, полонківської волости, на Луччині, 43-літній Михайло Пламетюк підчас суперечки на маєтковому тлі стрілом з револьверу в голову забив свого шваґра Захара Литвинюка, 34 літ. По доконанні злочину убийник утік. Поліція його пошукує.

В ЦАРСТВІ ТЕМНОТИ.

Скільки то самохвальби й задиркуватости виявляє постійно Польща! Але ця питома риса польського обивателя є в повнім розходженню з дійсним станом, який у Польщі існує. На деякі ділянки ми вже вказували, а тепер хочемо подати за „Газетою Варшавскою", що в цілій Польщі нараховують **шість міліонів пятьсот сорок дві тисячі анальфабетів**, які ані читати, ані писати не вміють. Значить, кожний **пятий** мешканець у Польщі є людиною неграмотною.

„Маємо міліони серед молоді та старих, — так пише згадана газета — які не вміють читати, але від яких вимагається знання законів та державної установи (незнання не звільняє від кари), виконування приписів, заряджень і т. д., що їх постійно видають президент держави та уряд і ріжні державні інституції".

Шкода лише, що „Газета Варшавска" не вказує на дійсні причини цього лиха. Адже кожний горожанин Польщі платить понад його спроможности великі податки і десь усі ті гроші пропадають: на військо, на тисячі безділъних урядовців, на кольонізацію, на репрезентацію, на панські „полювання" і т. д. Замало є ствердити голий факт, що 6 і ½ міліона людей на 30 міліонів усього населення не вміють ні читати, ні писати. І в ділянці культурно-освітній, як і в інших, Польща стоїть на останньому місці з європейських держав.

І ЯПОНЦІ НЕ ХОЧУТЬ ЧУЖИХ СЛІВ.

Японський міністер освіти іменував окрему комісію професорів, що має досліджувати, які є чужі слова в японській мові. Потім комісія матиме за завдання викинути ті слова та заступити їх японськими.

НЕСАМОВИТА БОРОТЬБА КОРОВИ З ПАРОВОЗОМ.

В сарненському повіті біля тору вузькозалізнички, що курсує там, паслась корова. На гудок паровозу корова перелякалась і, кинувшись на тор, з цілої сили вдарилась у льокомотиву. Від такого удару малий паровіз перевернувся догори колесами, але під його тягаром згинула й корова. Випадку з людьми не було.

ДУРНИЙ ДУМКОЮ БАГАТІЄ.

Міжнародні чинники, які впровадили Большевію до Союзу Націй, уживають ріжних аргументів, щоб показати слушність свого становища в цій справі. І так недавно на сторінках світової большевикофільської преси появився новий „доказ", що співпраця Союзу Націй з Москвою корисна. Мовляв — завдяки тому серед держав, членів Союзу Націй, тепер має перевагу... біла раса.

Ця преса подає, що з 550 міліонів людей білої раси 300 міл. не були заступлені в Союзі Націй. Біла раса дістала перевагу лише тоді, коли до Союзу вступила Німеччина, з її 80 міл. населення. З виступом Німеччини перевага стала на стороні жовтої раси. Щойно тепер, із вступом до Союзу Націй СССР, біла раса знов „перемогла"...

Поживемо й побачимо, яку користь для культурного світу дадуть московсько-комуністичні „Европейці"!... Шкіра у них дійсно біла, та зате чорніша сажі їхня душа і заховані помисли.

ВИЯВ МАНЯЦТВА.

Большевики, намагаючись усе робити не так, як у цілому світі (це вони називають: „робити по революційному"), до найбільших дурниць дійшли з назвами ріжних своїх урядових, партійних і професійних установ. Часами дійсно буває доцільно означати певну організацію скорочено, бо це дає економію часу при діловім листуванню. Ввеж треба старатися, щоб такі умовні скорочені назви були, поперше, зрозумілі для людей, а по друге, взагалі були придатні до вимовлення. Та большевики в погоні за термінольогічними ефектами з цими засадами не рахуються. Істує страшна сила у них таких скорочених термінів і назв, з якими пересічній людині годі дати собі раду. Проте ніхто з них не дійшов у цьому напрямі ще до таких „шедеврів", як ось недавно одна большевицька установа, яка виробила собі назву (читайте!):

Аздонмежрайрибакколхозсоюз.

Друга установа назвала себе трохи „простіше":

Азчегосрибтрест.

Ці загадочні назви означають, зрештою, дуже прості річи! Це організації, які займаються рибальством на Азовському морі... Тільки всього... Цікаво, як вимовляють наші рибалки ці терміни, бож їм якраз доводиться мати до діла з цими організаціями?!

ЗАНОСИТЬСЯ НА НОВИЙ 1914 РІК

БІЛГОРОД (Югославія).—На зборах югославської селянської партії, яка на ділі є партією урядовою й одиноко дозволеною, прийшло до протиугорської демонстрації. Учасники нарад виразно домагалися від уряду, щоб Югославія поступила з Угорщиною тепер в такий спосіб, як це зробила Сербія в 1914 році з Австрією. Бесідники зазначували, що Югославія дуже скоро впорається з Угорщиною і її знищить.

АВСТРІЯ КОНЦЕНТРУЄ ВІЙСЬКА.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Вислано в смугу, яка граничить з Югославією, значні військові скріплення. Стягають баталіони військ з Лінцу, Відня і з т. зв. „Бурґенлянду" та висилають їх на границю.

ЧЕХИ ПРОТИ МАДЯРІВ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Чеська преса, яка стоїть близько уряду, зачала наново атакувати Угорщину. Обвинувачується угорський уряд у тім, що він піддержує терористичну акцію, звернену проти Чехословаччини. Головно дає захист і гроші ріжним словацьким опозиціонерам, утікачам з Чехословаччини. При їхній помочі поширюється в Словаччині ірредентська пропаганда.

ІТАЛІЯ ОСТЕРІГАЄ ЮГОСЛАВІЮ.

МІЛЯНО (Італія). — Орган диктатора Мусолінія помістив статтю, в якій остерігається Югославію перед наслідками обвинувачення Угорщини перед Лігою Націй за вбивство короля Александра. Кажеться в ґазеті, що та поведінка Югославії каламутить міжнародний спокій і може викликати нові потрясення в Европі.

НЕ ВИДАДУТЬ ХОРВАТСЬКИХ ТЕРОРИСТІВ.

РИМ. — Вищий апеляційний суд у Турині не дав згоди на домагання Франції видати їй А. Павеліча і д-ра Е. Кватерніка, провідників хорватської терористичної організації, що перебувають в Італії, а обвинувачених за те, що видали наказ убивства югославського короля Александра. Справа та опиниться тепер у міністерстві в Римі, але є загальне переконання, що останеться на тім, як вирішив суд у Турині. Італії закидають, що вона дає пристановище хорватським терористам, а навіть гроші, та що тим чином при її допомозі заарнжовано атентат на короля Александра. А італійський суд стоїть на тим становищі, що Павеліч і Кватернік перебувають в Італії вже рік, та що дістали там як політичні втікачі право азилю і тому не можуть бути видані.

ДОБАЧУЮТЬ В АТЕНТАТІ РУКУ ГАБСБУРҐІВ.

ПАРИЖ.—В однім з паризьких часописів твердять, що Габсбурґи були замішані в атентаті на короля Александра. Провідники хорватських терористів це бувші австрійські офіцири. І вони є в порозумінню з австрійськими й угорськими монархістами, що хочуть повороту Отта Габсбурга на престол і злучення Австрії, Угорщини і Хорватії та тих земель, що їх забрала від Австрії Югославія.

ЛІТВІНОВ У ПАРИЖІ.

ПАРИЖ. — Совєтський міністер справ заграничних, Макс Літвінов, конферує з французьким урядом і з заграничними міністрами Румунії й Туреччини в справі східньо-европейського договору. Але якось справа не йде гладко.

НІМЦІ В СОЮЗІ З ЯПОНІЄЮ.

ЛОНДОН. — Тут рішучо заявляють, що прийшло до заключення мілітарного союзу між Німеччиною і Японією. До нього притягають іще й Польщу. Є це відповідь на союз Франції з Совєтами.

НЕ ПРИЗНАЮТЬ ГОЛОСУВАННЯ В САРЩИНІ.

ПАРИЖ. — Бувший президент Мілеран заявив, що Франція далі держатиме в Сарщині війська, якщо плебісцит заявиться за поворот Сарщини до Німеччини. І то так довго, поки Німеччина не заплатить Франції величезної суми відшкодування.

. . ОДНІ СОВЄТИ БЕЗ . . . ВОРОГІВ, ЧИ НЕ СМІХ? . .

МОСКВА. — Зприводу 15-літніх роковин розбиття Совєтами військ царського генерала Денікіна в „Правді" розписався Радек про силу Совєтів. Заявив, що їм тепер нема кого боятися, бо вони добре узброєні. А внутрішніх ворогів вже нема, бо кулаки і капіталісти знищені, як теж інші контрреволюціонери. Але, каже при кінці Радек, таки ліпше булоб, якби не було війни.

ПОШИРЮЮТЬ ПРОТИНІМЕЦЬКИЙ БОЙКОТ.

ЛОНДОН. — Тут зїхалися жидівські представники з 12 країв, щоби поширити бойкот німецьких товарів. На чолі руху стоїть нюйорський адвокат-міліонер Ондермеер. Разом з Жидами стоять деякі ліберали.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holiday at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$ 7.00	One year	$ 7.00
На пів року	$ 3.75	Six months	$ 3.75
На три місяці	$ 2.00	Three months	$ 2.00
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$ 2.00	One year	$ 2.00
На пів року	$ 1.25	Six months	$ 1.25
В Джерзи Сиіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.00	Six months	$ 5.00
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Акдреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СЛІДАМИ ЦАРАТУ

Проти виразних заперечень большевицьких аґентів, що волочаться серед нашого народу та заєдно представляють московський уряд як визвольника поневолених народів, буджетовий референт французького уряду про буджет у французькім парляменті виразно заявив, що Москва обіцяла дати свою армію до розпорядимости Франції на випадок війни з Німеччиною.

Вістка не зробила нині такої сензації, яку вона зробилаб кілька літ тому, але це тільки тому, бо поголоски про московсько-французьке зближення курсували вже здавна й нині ніякою несподіванкою їх уважати не можна. Всетаки вона настільки замітна, що багато американських ґазет поставило її як найзамітнішу вістку дня.

Замітна вона власне з огляду на довголітню пропаґанду большевицьких аґентів проти Франції як головної опори капіталістичного світа та головної підпори европейського мілітаризму. Півтора десятка літ Москва шкалювала Францію як державу-кровопийницю, що використовує воєнну побіду, щоби ссати кров з безсильних і переможених країв та народів. 15 літ Москва заявляла, що вона все стояла, стоїть і стояти буде проти цієї рівноваги державних сил, створеної Францією та помагаючої Франції удержуватися на верховнім становищі в Европі. 15 літ аґітовано з Москви, що обовязком кождого свідомого пролетаря є валити цю Францію, що використовує воєнну побіду на те, щоб ратувати валячийся капіталістичний світ. 15 літ кляла червона Москва царський уряд за союз з буржуазною Францією.

Нині ця сама Москва пішла назад на дорогу російських царів та заключила воєнний союз з Францією, котру 15 літ лаяла за її буржуазність, мілітаризм, вузкоглядну й себелюбну політику, за визиск побіди, за визиск малих і побіджених народів. Нині Москва пішла на службу тої самої Франції, котру вона представляла як головну виновницю нинішнього хаосу в світі, безвиглядного стану всього світа.

Своїм кроком Росія сама себе схарактеризувала. Вона показала, скільки варта її заяви, скільки варта її поза оборонниці поневолених народів. Здавалося, що большевицький уряд уже давно здер останню маску з себе. Але видно, що його власному демаскуванню кінця нема. Чим далі, тим ясніше він стає перед нами як уряд нової імперіялістичної кліки, що продовжує далі визиск, який управляв колись царський уряд.

О. С.

ІЛЮЗІЇ І ДІЙСНІСТЬ

Читаючи краєві часописи, рідко коли можна здати собі справу про те, як виглядає українське життя в Галичині. В часописах читаємо про сойм, про декларації міністрів, про охорону меншости, про права для українських кооперативів, про заснування навіть хліборобською ліцею українського і т.п. Подумав би хто, що живемо в старій Австрії...

А тимчасом інша, справжня дійсність виглядає цілком, цілком інакше.

От перед нами два орґани молоді, тої, яка йде на зміну старого покоління в Польщі. Один — зближений до „ен-деків" („вшехполяків"), другий — до санації (уряду). В першім („Чувайми", 19. VIII.) читаємо: Головною напрямною польської політики супроти Українців і Білорусинів повинно бути „позискати їх для польської держави і для польської культури, а з часом і для народу польського, перепровадити таким способом діло уніфікації національної в рамах польської держави". І то незалежно від того, що самаж ґазета стверджує, що „більшість української інтеліґенції визнає програму зірвання з польською культурою (не зірвання, а неприлучення. — О. С.) і з польськістю". Але це не тревожить орґану молоді: треба проти волі інтеліґенції і проти волі мас „позискати їх, ті широкі маси етнічно непольські (признає сама ґазета. — О. С.), але національно досі не скристалізовані" (?). Яким шляхом? Шляхом реґіоналізму, тим, яким пішов большевизм: „полишити народнім українським і білоруським масам їх звичаї і мову як цінности реґіональні, які вони вноситимуть до спільної польської скарбниці". Тут, у Галичині, вже від 1848 року, майже сто літ, пишно розвивається окрема українська культура, черпаючи багацтво скарбів зза Збруча, з Великої України і підчас її відродження в 1860-тих роках, коли прийшов до Галичини Шевченко, і підчас відродження 1917—20 рр., з часів української державности над Дніпром. Але все це іґноранта й асимілятора з „Чувайми" нічого не обходить. Йому здається, що „нема властиво ніякої культури української, ні білоруської"; є „лише польська культура кресова", та культура, яку творять як зайди з корінної Польщі, так і одиниці, що етнічно виросли з України і Білої Руси (як Міцкевич і Словацький). Перед поділом Польщі процес асиміляції українських теренів ішов повним темпом, але цьому „природньому" процесови перешкодили, на думку ґазети, недобрі окупанти. Тепер окупацію знесено; повстала свобідна Польща, отже... асиміляцію треба підняти наново. Польський нарід є „правним власником" українських теренів, а це „дає нам право до їх національного винародовлення".

Правда, гарно? А ось другий орґан („Бунт Млодих", ч. 16), який не раз і не два нібито виступав в обороні української державности (за Збручем), і протестував проти насильницької політики большевизму. Але ось він так пише про Полісся, специяльно про церковну справу, про боротьбу Українців з Москалями за душу нашого народу: „Маса почала ферментувати, зявилися теж і апостоли ріжних вір і сект релігійних". Українці зачали домагатися, щоби бодай релігії вчили українських дітей рідною мовою. Але „Бунт Млодих" дуже хвалить розпорядження нового воєводи, на підставі якого для наших дітей релігію викладатимуть мовою.... польською. І заключає, може занадто похопно: „Вже нині щораз виразніше починають зарисовуватися контури не дуже далекої будуччини: повстання польської, не лише в державнім значінні, православної церкви. Йде про те, щоби покоління, яке дійде до голосу за 20 чи 30 літ, зажадало впровадження польської мови... до православної церкви". І ґазета, що офіційно дуже „симпатизує" (в дні торжеств) з українством, тішиться з того...

Офіційне життя, життя на поверхні йде, біжить ніби так, як завше. Але ось підростає нове покоління, чи то ендецьке, чи санаційне, і виступає з тою самою асиміляційною програмою, як і батьки, нічого не навчившися, нічого не забувши, і вже потрохи прямує перепровадити в життя ту свою програму.

Річ ясна, не є те все таке страшне. Сильніша була Річ Посполита колись, а всеж... Але для настроїв польської еліти наведені факти, а їх можна навести більше, дуже характеристичні. Не треба нам про них забувати, ані їх з ока спускати.

ЮВИЛЕЙ МОЛДАВСЬКОЇ РЕПУБЛИКИ

Було колись, минулося... Дня 11 жовтня минуло 10 років існування молдавської републики. Нащо створено молдавську автономну републику на території України?

Це ділялося року 1924-го. Москва мріяла тоді про „світову революцію". Між большевицькою державою та її сусідами, Польщею й Румунією, панувало велике напруження Москва активно піддержувала повстанський рух проти Румунії у Бесарабії. Для поширення впливу большевизму на Молдаванів у Бесарабії вирішено створити на лівім березі Дністра „Молдавську републику". Подумали, сказали, зробили. В тім часі „всесвітніх проєктів" був навіть плян утворити на Поділлю, на границі з Галичиною, також „радянську польську републику", теж із метою революційної пропаґанди. Але... не вистарчило Поляків на території Великої України.

Щоправда, на Україні також Молдаванів замало для „Молдавської републики". Але московські комуністи не в тімя биті: прилучили до „Молдавської републики" українські села. Таким чином у „Молдавській републиці" більшість людности українська, а пануюча в урядах мова — російська. Що й треба було доказати. Навіть тепер, після 10 років „молдавізації" школи, є в молдавській републиці тільки 159 молдавських шкіл із загального числа 525.

Чи виконала молдавська автономна република положені на неї завдання? Тепер, по 10 роках, можна з певністю сказати, що ні. Молдавська република не прихилила до Москви молдавської людности, що є на Україні. Вплив молдавської републики в Бесарабії, захопленій Румунами, все далі менший і в добі „пятирічок" зовсім зникає. Перебуваючи під варварською владою румунських бояр, Українці й Молдавани в Бесарабії знають добре, що колективізована Україна під Москвою гине голодовою смертю. Чи може **такий** приклад бути „заразним" для населення Бесарабії?

Треба зазначити, що румунська влада добре використала „Молдавську радянську републику" для своїх національно-політичних плянів. Всіх утікачів молдавської републики Румуни приймають і декого з них потім посилають назад, щоб аґітували між Молдаванами за прилучення до Румунії. Румунські ґазети пишуть, що до румунської держави мають належати крім Бесарабії також усі повіти молдавської републики, а навіть місто Одеса над Чорним морем!

Большевицька політика в молдавській републиці збудила **національну свідомість між** затурканою молдавською людністю. Але ця свідомість обернулася не проти Румунії, а **проти Москви.** Тому то знаходимо в „Комуністі" з 11 жовтня 1934 р., в ювилейнім числі, не зовсім ювилейні міркування. „Комуніст" пише, що в 1931—32 році сталися в господарськім розвою Молдавії „прориви":

„З цього скористали молдавські й українські націоналісти по сей і по той бік Дністра для своєї протирадянської роботи". Далі „ювилейна" стаття описує „розгром українського націоналістичного ухилу в лавах КП(б)У, що його очолював Скрипник, та що мав значну скількість прихильників у Молдавії". „Комуніст" пише про „зміну партійного керівництва в самій Молдавії".

Справді, невеселий ювилей! Хотіли через „Молдавську републику" дійти до світової революції, але побачили, що в тій самій републиці зросли сили, ворожі до Москви та її політики! Проти Москви виступає колись найвірніша підпора московського імперіялізму — комуністична еліта — молдавська й українська. Тому то замісць шукати конфліктів з Румунією Москва намагається тепер бути з румунськими боярами в найтіснішій згоді й приязні. Проти Румунії, проти її режіму в Бесарабії та на Буковині не впало **ані одне слово** в дні 10-літнього ювилею молдавської автономної радянської републики. Тільки „самоотверженний Малорос", голова ради комісарів України, П. Любченко, у своїм привітальнім письмі обережно згадав, між іншим, про завдання, які мала молдавська република:

„Молдавська АСР Република, яка межує безпосередньо з капіталістичним світом, є живий приклад для пригнічених соціяльно і національно народів у країнах капіталізму".

Так, „живий", але **відстрашаючий** приклад.

І. Д.

ІДЕЯ І ЇЇ ЗДІЙСНЕННЯ.

„Ідея і її здійснення! Ось життя, наше правдиве життя! Ідея благородна, окрилена могутністю — вона чинить людину великою, вона блискуча — коли молода душа, вільна від забобонів, суєтности й нікчемного страху, стає віч-на-віч майбутнього. Здійснювання її мусить бути рішуче й завзяте в найменших подробицях, як у тих рідких хвилинах, що творять епоху. Тільки таким чином доконуємо святої справи. А поза тим хай діється, що хоче. Людина, що прагне великого, а не скаже „прощай" міркуванням, розвагам, усім життєвим приємностям й особистому щастю, не осягне нічого. Той, що пише ці рядки, знехтував усім — своїм особистим щастям і життям, опріч одного: служби нації — й тому почувається могутнім у голошенню кличів визволення". (Із спогадів Маціnія).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЧИ СПРАВДІ ЇХ СЕРЦЕ БОЛИТЬ?

Пишуть держави малої антанти до Ліґи Націй, що вбивство сербського короля поразило Сербів, бо, мовляв, їм здається, що вдаряючи в короля, замаховці вдарили в увесь нарід.

Це звичайна мова монархістів. Так у 1914-тім році говорили Габсбурґи про значіння замаху на австрійського наслідника престола.

Чотири роки по цій балачці Габсбурґів про обурення австрійських народів зприводу замаху Серба на представника габсбурської династії австрійські народи показали, як вони утотожнюють себе з Австрією: вони покинули Австрію, як щурі покидають потопаючий корабель.

Чи не станеться таке за якийсь час з Югославією?

ДОКАЗ ВІРНОСТИ ЦІСАРЕВИ?

Всі мешканці японського міста Кірію перепрошували японського цісаря за те, що в їх місті два поліційні фельдфеблі поповнили провину супроти цісарської дружини.

Ціле місто, що має 65,000 жильців, перервало в одній мінуті працю та, звернене в напрямі цісарської палати, мовчки молилося за цісаря.

Здається, гарний образ вірности підданих до свого монарха. Тільки, що ця кара постигла їх за те, що поліцаї повели дружину злою вулицею, де не було поліції, щоби стерегти цісаря від його вірних.

ЯК ЦІСАР ЗАВАЖИВ.

Смерть відомого німецького полководця Александра фон Клюка пригадує цікаві факти зі світової війни.

Клюк був командантом німецьких армій, що мали в 1914-тім році виконати відомий плян німецького стратеґіка Шліфена та заняти Париж. Кажуть нині історики воєнної стратеґії, що Клюк був би певно добув Париж, а можливо й покінчив би війну побідою для Німеччини, якби не те, що начальний штаб приказав йому завертати.

Відомий американський історик Барнес каже, що головна відповідальність за цей крок спадає на тодішнього німецького цісаря Вільгельма Другого, котрий проти порад найкращих знавців воєнного діла задержав на становищі начальника ґенерального штабу ґенерала Мольтке.

Та цісареви не можна дуже дивуватися, що він це зробив, бо, діставши престіл Німеччини тому тільки, що був найстаршим сином правителя, він не хотів усувати зі становища начальника штабу сина великого полководця, що добув Німеччині побіду над Францією в 1870-тім році.

НА ЧИЮ КОРИСТЬ?

Коли в Женеві сербський уряд збирається обвинувачувати за замах на сербського короля Хорватів і Мадярів, у Білгороді коло гробу короля складають чолобитню представники сотки жидівських конфесійних громад у Югославії.

Головний рабін Югославії відправив на гробі богослуження й у своїй промові хвалив убитого короля за його релігійну терпимість.

Сербська телеґрафічна служба розголосила широко цей факт. Відомо, він зробить враження, що король мусів бути й для Хорватів не злий, коли Жиди жалують за ним як за терпимим монархом. Чи зроблено цим службу для справедливого відношення до угнетених Хорватів?

В. Будзиновський.

З МОНАСТИРЯ.

(2)

Господар приступив до гостя, обіймив його, вицілував і став питати:

— Може ти вертаєшся з чужини до батька і по дорозі вступив до мене? Хто тобі сказав, що я вже тут? Бо хіба не лист батька звістив тебе про се. Дуже гарно! Дуже гарно, що ти не забув за мене і по дорозі вступив.

— Я не по дорозі, — відповів гість. — Я з хати, від батька.

— Та яким чудом?

— Не чудом, а конем. Я покинув скучні школи і вернувся до батька. Приїхав до нього третої днини після вашого відїзду з Яворинки. Відпочав і з листом батька пустився до вас.

— Маєш лист? — спитав Барицький живо.

— Маю, — відповів гість, витягаючи зза пазухи пакетик і подаючи його Барицькому.

Барицький розпечатав і прочитав. Лист був короткий:

„Мого вітрогона посилаю Тобі. Може Ти його уговкаєш. Як не Ти, то зробить се його жінка. Значить, треба би скоро оженити його. Не пишу більше, бо маю пильну роботу. У нас нічого нового. Як є що, то ті новини завезе Тобі Андрій. Ттій Осип".

Господар задзвонив на службу і приказав запросити до світлиці жінку і доньку. Перша увійшла Гальшка.

— Пізнаєш? — спитав батько.

Дівчина і гість глянули собі в очи. Обоє спаленіли. Батько розсміявся і каже:

— Не пізнаєте одно одного! Не диво. Діти до кількох років міняютьсяся не до пізнання.

Надійшла Барицька і також не пізнала Муганівського.

— Андрій? — спитала господиня.

— Так, Андрій. Осип дає його мені на ротмістра моєї міліції.

— Се була би завелика честь для мене! — перебив гість. — І, покищо, над мої сили.

— Не святі горшки ліплять. Якось воно буде. В правім крилі дві кімнати порожні. Там уміщу тебе. Ходи, зараз покажу тобі.

Звернувшися до доньки, господар сказав:

— А ти подбай, щоби на столі зараз появилося щось на покріплення сил здороженого гостя... Як він змінився за тих пару років! Я ніколи був би не пізнав його. Лиш очи і волосся лишилися однакі.

Сміючися, додав:

— Під носом цілком не той! Тоді під носом було молоко, тепер здоровий вусик.

Господар відійшов, за ним пішов гість, глянувши ще раз на дівчину. Вона знов спаленіла.

— Якжеж він тобі подобався? — спитала мама, котра знала, нащо Муганівський свого сина прислав до них.

— У нього хіба вусик гарний. — відповіла дівчина, регочучи.

Андрій не дуже квапився розпочинати службу ротмістра, бо й Барицький не квапив. Дома всі хотіли його мати коло себе, щоби розказував про життя в чужім краю, де жив пару років. Андрій розказував. Був невичерпаний. Вірили йому, чи не вірили, а слухали цікаво, бо розказував живо і се, про що розказував, справді було цікаве.

— Дивне, що Андрій ніколи не хоче балакати! — сказала раз Барицька до мужа, коли були самі. — Я хотіла би, і Гальшка хотіла би знати, що він сам робив у тих школах... ну, і поза школою. Сам ніколи не забалакає про се. Запитаний, все дуже зручно звертає на що інше.

— А ти як хотіла?! — відповів муж. — Ти може хотіла, щоби чванився, як то він без ніякої користи лиш розмітував гроші батька, за школу й не думаючи? Ти може хотіла, щоби він Гальшці розказував про свої хвилеві любощі з дурними Німками?... А може він, розказуючи про інших, дещо вплітає і про себе? Лиш не каже, що то він сам під чужим іменем?

— Буває, що, слухаючи його, мені здається, що він оповіданого не пережив і не бачив, а тільки розказує нам те, що від інших чув.

— І мені так бачиться. Він мабуть, як може, так бреше, тільки на те, щоби якнайчастіше і якнайдовше бути з Гальшкою; щоби, розказуючи їй, дивитися в її очи; щоби вона, слухаючи його, мусіла дивитися в його очи.

— Вона справді, слухаючи його, не зводить з нього очей. Вдивляється в нього, як образ.

— Бо він справді цікаво розказує... може й бреше.

— А я гадаю, що то не те, — заперечила мати. — Я гадаю, що в її серці кільчиться кохання.

— І я так гадаю... Страх, як я не люблю писати листів! Випадалоби раз вже написати до його батька: подякувати йому за те, що прислав нам свого хлопця. Тепер вже можна би дописати, що справа на добрій дорозі.

Для Барицького писання листів справді було мукою. Хоч зараз зачав і що днини додавав по пару слів, по тижневи лист ще не був готовий. За те міг його доповнити вістю, що жінка підглянула, як вони цілувалися.

Що Барицький пише до Муганівського, знала ціла хата. І Андрій знав. Коли нарешті лист був готовий і треба було знайти таких, що завезли би його аж до Яворинки в Полтавщині, Андрій приступив до нього і каже:

— Завтра або після завтра з Устя виїдуть купці до Камянця. Вони також возять листи. В Камянці передадуть купцям, що їздять між Камянцем і Києвом. Інші купці повезуть з Києва до Полтави. З Полтави передадуть до Яворинки.

Барицький знав, що в Устю Андрій вже має знакомих. Годі було йому цілу днину сидіти в дворі і розказувати, або десь в куті виціловувати дівчину. Андрій дуже часто заходив до Устя, де в гостинниці Івана Катулі був добрий мід і бувало веселе товариство. У Савича був також заїзд, з котрого дуже радо користали всі купці, коли їм прийшлося саме в Устю попасати.

(Дальше буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Українське Листопадове Свято.

Дня 11-го листопада пасейська громада відсвяткувала з великим торжеством Свято Державности.

Зрана відправлено панахиду за українських героїв, полягших за свободу України. Відправив її о. Боярчук, парох укр. греко-католицької парохії в Пасейку. У святі брали участь Українці Пасейку й поблизької околиці.

Вечором, в годині 7-мій точно, розпочався святочний концерт, котрий відкрито відспіванням американського гимну й української народньої пісні: Далека ти, а близька нам. Свято відкрив о. Боярчук, поясюючи значіння цього великого українського свята.

Гарний хор, вишколений п. дякоучителем Стефаном Грабаром, відспівав вправно такі українські пісні: 1) Ой, у лузі червона калина; 2) Ой, та зажурились стрільці січовії; 3) Гей там на горі січ іде; 4) Ой видно село; 5) Видиш, брате мій; 6) Гей ви, хлопці січовії; 6) Одкаль сонечко сходило (лемківська пісня). Дівочий хор відспівав наступні українські пісні: 1) Заквітчали дівчатонька; 2) На вулиці сурма грає; 3) Ми любим рідний край, любу нашу Україну, та край; 4) Зажурилась бабусенька.

Святочну промову виголосив Омелян Ревюк.

Дует, зложений з панночок Анни Шипот і М. Адам, відспівав пісню „Плинь, лодко, плинь!" Пянове сольо відограв п. М. Гавпткамп. Скрипкове сольо відограв п. Й. Молодович. Його українська думка й збірка пісень з опери „Наталка-Полтавка" зробили велике враження своїм вишколенням і єднали скрипакови гучні оплески. Був також спів дітей зі школи при українській греко-кат. церкві, під проводом дякоучителя, п. Стефана Грабара. Школярі відспівали отсі пісні: 1) Гей, школярики-соколи; 2) Україно моя рідна; 3) У горах Карпатах; 4) Дай нам, Боже, добрий час; 5) О, Україно. Далі діти деклямували: „Героям", віддеклямувала Антоніна Бортничак; „Нарід", віддеклямувала Наталка Мудрик; „Спомини з України", віддеклямувала Марія Нога; „Минули літа", Анастасія Ковальчик; „У єдности сила", віддеклямувала Галина Припхан. Далі деклямували хлопці: „Лист до матери", віддеклямував Михайло Ключник; а „Знай, Ляше, за Сян наше!" Михайло Венгринович.

Шкільна дітвора гарно попisалася своїми співами й деклямаціями. Розуміється, в тому заслуга учителя. Велика галя була наповнена присутніми. Члени українського Народного Дому взяли у великім святі солідарну участь. На галі панувала здисциплінована тишина, так, що можна було чути кожде слово співу, деклямацій і бесід. Діти під здисциплінованим вишколенням були спокійні. Співи хору мішаного, парохіяльного й дитячого та солістов випали дуже гарно. Скрипкове сольо чарувало присутніх.

До звеличання свята причинилися своєю працею дякоучитель, комітет парохії укр. греко-катол. та парох о. Боярчук, котрий у своїй патріотичній промові згадав про тих, що пролляли кров за свободу України та дав заклик зложити жертви для українських інвалідів. Він теж подякував присутнім за участь у святі і побажав вільної, незалежної Української держави. При кінці хор під проводом учителя Грабара відспівав „Живи, Україно" та „Ще не вмерла Україна".

Михайло Припхан.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Забава в користь інвалідів.

Як приглянутись життю Українців в Америці, то видно, що депресія, якою державні чинники так собі голови ломлять, не дуже то притискає більшість нашої еміграції.

Як возьмемо до руки український часопис, то побачимо, що Українці в Америці вміють здорово забавлятись. Баль у неділю, баль на тижні, баль у суботу і так баль за балем, без кінця.

Колиб який чужинець умів українську мову і переглянув наші часописи й балеві оголошення, то подумав би собі: Українцям мусить дуже добре поводитись, коли вони так гуляють!

Чому це гуляння так опанувало наших поселенців в Америці?! І то тоді, коли міліони наших братів на Великій Україні гинуть від голодової смерти? А чи на наших плечах не лежить обовязок удержання коло трох тисяч інвалідів і сиріт по інвалідах, для яких нізвідки нема помочі? Чим нам так веселитись, як сотки, а то і тисячі наших братів пухнуть і сліпнуть з голоду по тюрмах і ріжних таборах?

Нам не веселитись. Але й не плакати. Але з свідомістю хвилі й нашого народнього обовязку готовитись до поразхунку.

Ми мусимо використовувати кожду, хочби найменшу нагоду для скріплення народнього життя і підготовки.

Не забудьмо теж і за наших інвалідів. Присвятім хоч один день в листопаді і подумаймо про тих, що зложили все, що мали, на жертівник Української Державности.

Третя Сотня Чорноморських Січей у Нюарку також належить до того веселого гуртка. Однак у нас є час на все. Старшинські збори рішили, щоб цьогорічний „День Подяки" зробити днем Українських Інвалідів. В цей день відбудеться вечеря з новою програмою.

Тому просимо українське громадянство прийти і спільно спімнути „не злим тихим словом" тих наших героїв, що їх нема між живими, і тих, що є живими і потребують помочи. Ввесь дохід з тої вечері піде на інвалідів.

Т. Рудий.

БРУКЛИН, Н. Й.

Українці на конвенції литовських ветеранів.

Дня 18-го листопада відбулася в Бруклині конвенція литовських ветеранів світової війни. На тій конвенції були присутні литовські ветерани-делегати зі всіх сторін Злучених Держав. Також були делегати з активної армії і маринарки. Всі наради провадились литовською мовою.

На ті наради прибули теж і запрошені делегати від Чорноморських Січей: Т. Рудий і Стельмах. Прибули саме тоді, як почали литовські ветерани ухвалювати резолюції, які читано по англійськи.

Деякі з цих резолюцій є цікаві для українського загалу. Приміром одна з цих резолюцій звучить:

„Завязати постійний комітет з Литовців, Українців, Естонців і Лотишів для спільної кооперації".

Друга важна точка, котру ми, як горожани Америки, повинні піддержувати, є та:

„Як Злучені Держави вестимуть війну в будучині, то всі ми маємо їй помагати, але без ніяких зисків, як жовнірн так і капітал".

Таксамо рішено завести тісну кооперацію між ветеранами і жовнірами активної армії ріжних відділів.

По конвенції відбувся концерт, на якім виступали бесідники від чотирох народностий: Литовців, Естонців, Лотишів і Українців. Кожда нація виступала з своїми прапорами і уставилась на сцені. Тоді генеральний консуль Литви вручив литовським ветеранам американський і литовський прапор.

По цій церемонії українські й литовські танцюристи виступали зі своїми національними танками.

Кождий нарід розуміє, що в єдности сила, а головно у військовім ділі. Українські ветерани, Українці — ветерани світової війни і спортові товариства повинні це теж зрозуміти і обєднатись та сформувати спільний комітет для спільної ініціятиви і праці.

Т. Рудий, гол. писар Чорн. Січей в Америці.

NEW YORK, N. Y.

Mr. Stephen J. Jarema's Statement on Elections.

Stephen J. Jarema, candidate of the East Side Party, for the Assembly, 8th A.D. Manhattan in the recent election, has sent us the following statement for publication:

I wish to thank my friends for the splendid support given me in my recent campaign. I do not consider the large vote given me as personal tribute but as an expression of a great effort made to consolidate the power and prestige of the American-Slavonic people in the City of New York. I am confident that this attempt is merely the beginning of a successful drive which will end in the Slavonik people receiving the consideration, attention, and importance to which their earnest labors for their adopted land entitles them. I am, of course, particularly grateful to my Committee, the newspapers, and to all others who in any way contributed to this milestone of American-Slavonic progress.

Stephen J. Jarema.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Стрілецьке Свято.

Двацятьлітні роковини вимаршу У. С. Стрільців до бою за Україну будуть вшановані осібним святом. І тому Стрілецький Гуртох ч. 9 в Нюарку, Н. Дж., просить товариства, парохії й інші організації, щоб стримались в дні 16 грудня 1934 з своїми імпрезами, бо того дня Стрілецький Гурток влаштовує згадане Стрілецьке Свято.

Заряд Стрілецького Гуртка.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

ЗАХОДОМ III. СОТНІ ім. ДМ. ВІТОВСЬКОГО ЧОРНОМОРСЬКИХ СІЧЕЙ В АМЕРИЦІ

:——::——: відбудеться :——::——:

В ЧЕТВЕР, ДНЯ 29-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1934 Р.

СВЯТО УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ

У СІЧОВІЙ САЛІ,

229 SPRINGFIELD AVE., NEWARK, N. J.

Поч. точно в год. 7. ввечір. — Вступ 50 ц., для дітей 25 ц.

В цей вечір буде СПІЛЬНА ВЕЧЕРА, приготована Січовим Червоним Хрестом Третої Сотні, а відтак несподівана програма. Всенький прихід з цеї вечері вишлемо на наших інвалідів у Львові.

Поважані Громадяни! Січова Організація відзивається до Вас зрілих Українців, що розуміють свій обовязок зглядом тих, що за наші спільні ідеали нині не можуть заробити собі на кусник хліба. Ваша присутність буде означати, що Ви розумієте свій народній обовязок, а Ваша поміч, що заплатите за тікет, зменшить терпіння наших героїв і скріпить їх духово, бо побачуть, що вони не за дармо боролись. Прийдіть численно не на це, щоби ми наїлись, але на це, щоби помянути і пригадати собі в повазі і розумінню, що Творець світа наділив нас також багатьома героями, котрих ми мусимо памятати і шанувати. — Остаемось з глибокою пошаною — Січовий Комітет. 278

УВАГА! БРОНКС, Н. Й.! УВАГА!

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В БРОНКС, Н. Й.

:——::——: святкуватиме :——::——

5-ЛІТНІЙ ЮВИЛЕЙ

СВОГО ЗАСНУВАННЯ

В ЧЕТВЕР, ДНЯ 29-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1934 Р.

(THANKSGIVING DAY) ВЕЛИКИМ СВЯТОМ.

Торжество розпічнеться в годи. 10-тій рано Архієрейською Службою Божою, яку відправить Леґат св. Престолу Вселенського Цареградського Патріярхату, архієпископ Атенгорас, в асисті церковних достойників і багатьох священиків при 2-ох дяконах. Службу Божу буде співати Хор (бувші члени хору 14 ул.), під проводом п. Кириченка.

Після Служб і обрядів церковних буде спільний обід, в часі якого всі присутні будуть мати нагоду послухати промов визначних бесідників і концерту.

Для звеличання цеї торжественної хвилі запрошується українське громадянство до ласкавої участи. 278

ЗА КОМІТЕТ:

о. Д. Профета, Іван Сивак, О. Гнатів, Іван Бзан, А. Муж.

ПОЗІР! РАЧЕСТЕР, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

КОМІТЕТ БУДОВИ ГАЛІ ПРИ ПАРОХІЇ

:——::——: влаштовує :——::——:

СПІЛЬНУ ВЕЧЕРУ

В ЧЕТВЕР, ДНЯ 29-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1934 Р.

Початок точно 5:30 ввечір. Вступ 50 центів.

Запрошується цілу рачестерську громаду, братства, товариства, сестрицтва, як старших так і молодих, до численної участи. Буде багато несподіванок.

Кождий, хто почуває себе Українцем, повинен прийти і підперти цю справу. Дохід призначений на будову галі.

278 За добру забаву ручить — Комітет.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ПОРТЛЕНД, ОРЕГОН. Тов. ім. Івана Франка, від. 92, повідомляє, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 2-го грудня, в годині 2-гій пополудни, в домі П. Гриців, 2414 Н. Террі улиця. На порядку дня вибір уряду на 1935 рік. Проситься всіх членів прибути на збори в означений час, бо є важні справи. Не явившийся член заплатить кари 50 ц., а урядник 1 дол. — А. Олещук, предс.; Гаврiіл Пелех, секр.

ТАЙТУСВІЛ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 72, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 2-го грудня, в годині 2-гій пополудни, в Укр. Гали, 209 Ворт улиця. Проситься всіх членів прибути на цей мітінґ і вирівнати свої вкладки. Буде вибір уряду на 1935 рік. Не явившийся довгуючий член може бути суспендований. — Гринь Федан, пр.; Іван Беген, кас.; Антін Федик, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 96, повідомляє всіх членів, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 2-го грудня, в годині 2-гій пополудни, в гали церковній, 7 Карсон вулиця. Проситься всіх членів явитись на означений час, бо є важні справи до полагодження. Напоминається довгуючих членів вирівнати свій довг і платити вкладки кождого місяця, бо з каси не будеться засилати за нікого. Контроля здасть звіт за 6 місяців. Проситься усіх членів привести хоч по одному новому членови і вписати свої діти до У. Н. Союза. Нових членів принимаємо без оплати вступного і оглядин лікарських. Хто приведе нового члена дістане 1 дол. нагороди, аза дітину 50 ц. Буде вибір уряду на 1935 рік. — Атанас Кульчицький, предс.; Дмитро Василик, секр.-касієр.

МЕЙФІЛД, ПА: Повідомляється членів Бр. св. Василія Вел., від. 185, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 2-го грудня, в годині 1-шій пополудни, в гали парохіяльній. Буде вибір уряду на 1935 рік і інші важні справи. Не явившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — Олекса Наконечний, секр.

КАРНЕҐІ, ПА. Тов. Січ, від. 136, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 2-го грудня, точно в годині 1-шій пополудни, в гали парафіяльній, 220 Джен улиця. Проситься всіх членів прийти на цей мітінґ, вислухати справоздання уряду і контр. комісії та вибрати уряд на 1935 рік. Члени, котрі ще остались в старім роді обезпечення, нехай принесуть на мітінґ старі грамоти і підпишуть аплікацію на зміну, бо грудень є останнім місяцем для виміни грамот. Члени, котрі довгують, нехай стараються по можности вирівнати довг цього місяця. Проситься тих молодих членів, що перейшли з молод. департаменту, щоби прийшли на цей мітінґ. На вас є надія, що візьмете провід цього відділу, бо будучність залежить від вас. Не присутний член заплатить кару після статута. — Я. Сус, предс.; І. Білевич, кас.; А. Крупа, секр.

З ТУРЕЧЧИНИ ЗА УКРАЇНСЬКИМИ НОТАМИ.

В Туреччині складають мішаний український хор для популяризації української пісні на Близькому Сході.

Ініціятори просять хвальні Видавництва та земляків, що співчувають поширенню разом з піснею **української ідеї**, надсилати ноти українських пісень на адресу Української Громади в Туреччині (для хору).

Посилати на адресу:

Sotnik Mikola Zabello,
Turquie, Istanbul, Beyoglu Posta
Kutusu, 224 (2224).

— Правда, що то трагічне, як той Курупляк помер?

— Чи гадаєте, що люди через те багато втратили?

— Гм, бодай яких пятьшість тисяч!

КОРЕСПОНДЕНЦІЯ НА УКРАЇНСЬКІ ТЕМИ В АНҐЛІЙСЬКІЙ ПРЕСІ

Читачі анґлійських часописів беруть живу й активну участь в обговорюванню міжнародних справ. Всі часописи, до „Таймса" включно, відступають чимало місця для своїх читачів. З того звичаю користає в великій мірі також і Українське Бюро в Лондоні, яке висилає власні кореспонденції, або відповідає на неточні відомости, чи інформації, які появляються в пресі про Українців, чи українські справи.

Таких листів Бюра помістили останніми часами біля 20 денників (в тому й „Таймс") і тижневиків. Для обзнайомлення зі змістом таких дописів подаємо уривки з деяких, що відносяться до положення на совєтській Україні.

В „Манчестер Ґардієн" з дня 11 жовтня помістив довшого листа про положення в СССР Дж. Штайнберґ (бувший комісар справедливости). Він описує поліційну систему в Совєтах і вичислює, скільки визначних людей карається по большевицьких тюрмах. В цілому дописі не згадує ані словом про Україну.

У відповідь на це вислало Бюро листа, якого „Манчестер Ґардієн" помістив дня 22 жовтня.

„Навязуючи до листа п. Дж. Штайнберга, поміщеного в „Манчестер Ґардієн" дня 11 жовтня, звертаємо увагу на те, що у вязницях Совєтів, включно з Сибіром, всюди знайдете Українців зі всіх суспільних верств. Знайдете там бувших політиків, членів давних урядів, знайдете письменників, поетів та інших інтелігентів, але більшість вязнів це робітники і селяни, яких вивезено з рідних осель за їхні політичні переконання.

„Якіж це переконання, задля котрих треба було висилати до таборів на примусові роботи сотні сотен?- Висилали їх за те, що вони противилися — тій господарській політиці, яка довела до голодової смерти міліони людей у совєтськім Союзі. Інших обвинувачують у тому, що змагали до осягнення незалежности для України, хоча, навіть у самій конституції совєтського Союза, ясно говориться, що „кожна з союзних републик має свобідне право відділитися від Союза." Правдоподібно охорона прав меншостевого населення має в Совєтах стільки значіння що й у Польщі, або деінде.

„Це одна з трагічних сторінок Союза Націй, що він так легко переочив ці події підчас принимання Совєтів до Союза Націй. Хоч нас це не повинно дивувати, бо цей спосіб поведінки з меншостями увійшов вже в традицію Союза Націй. Натомісць французькі соціялісти мусять дійсно бути дивними людьми, коли годяться йти спільно з комуністами, не зажадавши наперед хочби одної полекші для того робучого народу, якому приходиться жити під комуністичною владою Совєтів".

Цього листа передрукували й інші анґлійські часописи.

В „Соррей Геральд" появився дня 5 жовтня довший допис Дж. М. Кінгстона, в якому він старається доказати, що вісти про голод на Україні, це „видумка капіталістичної преси".

На цей допис відповіло Українське Бюро доказами („Соррей Геральд", 19 жовтня). Подаємо уривки листа:

„Ми читали листа п. Дж. М. Кінгстона, який був поміщений дня 5 жовтня. Дописувач, здається, бажає збудити переконання, що на Україні не було жадного голоду. Ми дуже точно слідкували за тою справою і на жаль, мусимо заявити, що він дуже помиляється.

„Доказом нашого твердження є: звідомлення поважних журналістів, оповідання втікачів, вісти з совєтської преси, офіційні совєтські звідомлення; привезені чужинцями фотографії, а врешті й активність пятнацятьох допомогових гуманітарних товариств і комітетів у Великій Британії та Европі, які постійно стоять в комунікації з мешканцями Совєтів. Існування голоду в роках 1933—1934 доказане без найменшої тіни сумніву"...

Далі слідує вичислення важніщих статтей, які появилися протягом останнього і цього року в анґлійській пресі і в яких описується голод на Україні, звідомлення очевидців і т. д.

Подібні листи про положення на Україні (за підписом Бюра) помістила низка інших лондонських і провінціональних часописів. — (Укбюро, Лондон).

— Ти знаєш, що Петрикашка має вже авто?

— Так, подарував йому це авто багатий стрийко.

— Таж він говорив мені, що впакував у це авто всі гроші, які мав! А то брехун!

— Чого брехун? Таж він мусів купити бодай десять літрів бензини!

В антикварні.

— Ось одинокий Рембрандт, що його можна дістати в усій Европі.

— Таж ви передше говорили мені, що маєте два Рембрандти.

— Так, та той другий покищо ще не висох.

КАЛЬОШІ ПЕРЕД БОЛЬШЕВИЦЬКИМ СУДОМ

Большевицький режим має справді „оригінальні" помисли, головно коли йому йде про пропаганду „добутків пролетаріяту". Нераз роблять засідання суду, перед яким як обвинувачена стає... пара кальошів. Суд має за завдання засудити ті „істінно русскі акцесорії" життя за те, що не видержали так довго своєї служби, як можна було сподіватися. Суд засуджує кальоші на фікційну кару та взиває, щоби поправилися, бо „російські кальоші найліпші у світі". Це останнє, а також большевицький прапорчик, застромлений в кальоші, поправді є метою такої „судової розправи", що відбувається раз-у-раз у „Палаті Праці".

Та не в усьому теперішні володарі Росії також оригінальні. І вони нераз мусять сягати до старих випробуваних зразків з царських часів. Наприклад поміж багатьома цивілізаційними указами царя Петра Першого, що мали з пів-Азіятів зробити за короткий час 100-процентових Европейців — був теж приказ голити бороди. Хто не оголився, того якнайстрогіше карали.

Так поступає тепер Ворошилов, народний комісар військових справ. Він приказав усім підчиненим собі, щоби в найкоротшому часі позбулися не лише староросійських борід, але й большевицьких „козячих борід". Окремий указ полагодив цю справу так, що вівзав усіх функціонарів і військових зголити бороди, заки пічнуть службові обовязки.

З того бачимо, що цивілізація горожан СССР зачинається тепер, як і тому понад 200 літ, від голення бороди.

Цікаві теж явища, в яких виявляється буденне життя. В Архангельську нпр. оснували товариство похоронне п. н. „Кооперативна конечність". Також похоронні вози мають такі назви.

Наскільки в СССР умирають нераз у прискореному темпі, настільки живі порозуміваються зі собою за посередництвом почти в припізненому темпі. Повільність большевицьких почт є темою тисяч дотепів гумористичних часописів. Це бодай одна большевицька установа, на яку кожний большевицький горожанин може дивитися критично. Гумористичний большевицький журнал „Крокодиль" видав недавно число, присвячене справам большевицької почти та телеграфів, на якого першій сторінці був напис: „Тому, що нам залежить, щоби це число дісталося до рук службовців народніх комісаріятів почт і телеграфів, посилаємо його не почтою, а післанцем".

ТОВАРИСТВО „УКРАЇНСЬКИЙ ФОНД ВОЄННИХ ВДОВИЦЬ І СИРІТ" ДО УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ

Визвольна війна, що її вів український нарід у 1918—1920 рр., багато втрат завдала українському громадянству. Деякі з них далися направити впродовж останніх літ; інші остались і потягнуться, поки живуть свідки тих історичних подій. Ніхто не поверне й не направить досмертного калїцтва інвалідів Української Армії; ніхто не поверне життя поляглим героям; ніхто не верне вдовам та сиротам поляглих.

До нинішнього дня живуть старенькі батьки та матері, що втратили часто одинокого сина — надію на поміч у старості; живуть вдови й нелітні ще сироти, що не мають помочі від нікого, хоч їх жертва, зложена за Нарід, така величня!

Усі держави забезпечили воєнних вдів та сиріт досмертними рентами й одні тільки українські воєнні вдови та сироти, полишені самим собі без помочі, прохають хліба у своїх і чужих!

Існує вправді у Львові Товариство „Український Фонд Воєнних Вдовиць і Сиріт", що поставило собі завдання давати поміч вдовам і сиротам по поляглих стрільцях Українського Війська. Одначе товариство це не мало ніколи достаточних фондів на ведення допомовової акції в таких розмірах, щоб хоч скромно заспокоїти воєнні вдови і сироти по наших героях. А вже останні два роки дорешти вичерпали скромні фонди цього товариства й воно опинилося перед загрозою повного припинення своєї акції.

Як виглядає поміч воєнним вдовам, сиротам та батькам від нашого товариства, ілюструють подані цифри:

В часі від 1. IV. 1931 до 31. X. 1934 р. товариство видало на підмоги 220 найбіднішим (зпоміж 319 заеєстрованих у товаристві) вдовам та сиротам 20,199.77 злотих, 114.35 злотих на лікування хорих вдів і 2,266.60 злотих на адміністрацію. — Разом 22,580.72 злотих.

Підмоги діставали вдови, сироти й батьки поляглих членів УГА по 10 до 20 злотих три—чотири рази в році, й хоча така підмога була невелика, то пригадувала нашим вдовам, що нарід не забув їх великих жертв. У тому самому часі товариство мало такі доходи: із добровільних жертв громадянства в старому краю, призбираних дорогою публичної збірки 22,226 злотих; з членських вкладок 1,153.89 злотих; з відсотків 694.29 злотих. — Разом 24,074.18 злотих.

В двох останніх роках **польська адміністраційна влада не дозволила** товариству **на переведення публичної збірки.** Приватно, присилані датки свідоміщих громадян є так дуже малі, що з них і того невеликого числа вдів та сиріт не можна обділити підмогами, хибби в мінімальній висоті. А тимчасом наші вдови та сироти примирають часто з голоду в холодній, найманій хаті та простягають руку за прошеним хлібом, наражуючися нераз на наруги своїх та чужих.

Щоб зарадити цьому, управа товариства „Український Фонд Воєнних Вдовиць і Сиріт" у Львові звертається отсею дорогою до українських громадян та установ за океаном з проханням помочі. Управа товариства надіється, що Українська Еміграція, котра все давала і дає докази великого зрозуміння всіх потреб у старому краю, і тим разом не останеться байдужою на наш поклик.

Управа прохає складати пожертви

НА РІЗДВЯНУ ПРОСФОРУ

для воєнних вдів та сиріт по членах Української Армії та пересилати їх до Обєднання, або на адресу: **Ukrainian War Widow Association, Lwow, Potockoho 48.**

Жінка вийшла купити капелюх, а вернулася до дому з кількома капелюхами та рахунком. Чоловік сердиться:

— Ну, стільки грошей видавати на капелюхи!

Жінка (з плачем): — Не гнівайся, я втратила голову.

Чоловік: — Колиб так було, то ти не потребувала би капелюхів!

ЩО Є В КАЛЕНДАРІ НА 1935 РІК

(НАКЛАД „СВОБОДИ").

З НАШОГО СВІТЛОГО МИНУЛОГО:
Драматичні моменти, серед яких проголошено ЧЕТВЕРТИЙ УНІВЕРСАЛ на Великій Україні про самостійну, ні від кого незалежну, вільну і суверенну українську державу.

З МИНУЛОЇ НАШОЇ ЕМІГРАЦІЇ:
Як і на яких ідеях кладено в Америці основи під першу народню і робітничу установу: Український Народний Союз.

НАШ СКАРБ—НАША ПІСНЯ:
Українська народня пісня у своїй красі. Голосний і історичний свідок суцільности українського народу.

УКРАЇНСЬКА ЖІНКА:
Перші українські жінки-письменниці й патріотки.

З НАУКИ:
Який є звязок між духом і тілом? Що про це думали в старину? Що каже про це наука?

З ГАРНОГО ПИСЬМЕНСТВА:
Оповідання про теперішне життя-буття на Совєтській Україні. Оповідання ті передають в легкій, цікавій й гумористичній формі трагі-комедію оттого життя.

ВИБОРИ В АМЕРИЦІ:
Які є виборчі надужиття? Не вистарчить мати добру партію і доброго кандидата. Як подбати, щоби противники не повалили такого кандидата обманом і злодійством.

ПРО ТИХ, ЩО ПРОПАЛИ:
В Ню Йорку пропадало в останнім році кождого дня 82 особи. Чому? Що з ними сталося?

КРІМ ТОГО:
Є в Календарі стаття про те, чому ми є часами хорі і не знаємо того.
Є теж повно гумору. Є чудові поезії. І багато іншого цікавого матеріялу.

Ціна 45 центів.

"SVOBODA,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ЗАЙВО

Зовсім зайво вдаватися до знижуючого ціну погребника, котрий з власної волі продукує над низькою ціною.

Наші услуги можна дістати таксамо дешево (на ділі дешевше), як в інших, а кождий матиме те розуміння і вдоволення, що дістав услугу найліпшу, яку лише можна дістати.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS
77 Morris St., Jersey City — Phone: Bergen 4-5989
34 E. 25 St., Bayonne — Phone: Bayonne 3-0540

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

КОТРІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ „СВОБОДИ":

Перша Книжечка (Буквар), П. Матвійчука	40 ц.
Друга Книжечка (Читанка для II. кляси), М. Матвійчука	45 ц.
Грета Книжечка (Читанка для III. кляси), М. Матвійчука	60 ц.
Четверта Книжечка (Читанка для IV кляси), М. Матвійчука	75 ц.
Коротка Історія України, І. Крипякевича	50 ц.
Мала Історія України, І. Крипякевича	15 ц.
Початкова Географія, з багатьома малюнками і картою, написав Степан Рудницький	75 ц.
Малий Катехизм християнсько-католицької релігії, уложив о. Іван Рудович	35 ц.
Біблійна Історія, старого і нового завіта, о. д-ра Ярослава Левицького	85 ц.
Шкільний Співанник, Ф. Колесси	75 ц.
Співаник для дітей дошкільного та шкільного віку, зладив М. Гайворонський	35 ц.

Замовлення разом з належитістю слати до:

"SVOBODA,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

УНІВЕРЗАЛЬНИЙ СИРІВЕЦЬ НІМЕЦЬКОГО ПРОМИСЛУ.

(УП) Універзальним сирівцем для богатьох галузей промислу є дерево. Воно є вихідним продуктом для фабрикації богатьох річовин у заводах, а заразом є також готовим, даним природою, продуктом у будівництві. З дерева будують доми, кораблі, літаки, мостять ним вулиці, вживають до розбудови підземних ходів у копальнях, в токарських, столярських та різьбарських варстатах, до роблення музичних інструментів, возів та ріжних простіших машин, дальше як матеріял для окраси і т. п. Всі ділянки, де вживається дерево як готовий продукт, годі вичислити. По відповідній хемічній обробці виробляють з нього папір, штучний шовк, спірт, оцет, целюльозу і т.п. В Німеччині ведеться плянова деревна господарка, але всетаки Німцям приходиться ввозити ще богато дерева зза границі, головно зі Сходу, щоб задоволити всі вимоги розвиненого господарства. В деревному німецькому промислі є занятих коло 1 міліона людей. Через брак девіз на плачення імпортованого дерева Німці поволі переходять до кращого використовування своїх деревних запасів. Німецьке дерево є пересічно мягке і тому не надається до виробу деяких річей, як от нпр. меблі. Тому німецькі хеміки поставили собі були завдання зробити штучно дерево твердшим. І це їм удалось. Відповідною хемічною обробкою вони збільшують твердість свойого дерева. Рівночасно з тим почалася завзята кампанія за вживання домашнього дерева. Досі коло 50% німецького дерева, цебто коло 25 міл. куб. метрів, вживано лише на опал. Треба також відмітити, що німецьке дерево є коротковолокнисте і тому не надається до фабрикації деяких річовин. Тепер винайдено спосіб робити нитки і з коротких деревних волокон. Назовні такі ткани ничім не відріжняються від виробів зі звичайної природньої бавовни. З німецького дерева виробляють тепер і папір і штучний шовк. Винайдено також спосіб обробки дерева на таке, що надається дуже добре до шліфування. Це грає велику ролю при виробі меблів та ріжних прикрас. Досі німецьке дерево не надавалось до шліфування. Цікавий є також спосіб виробу з дерева, зглядно з целюльози, цукру, а з нього шляхом квашення алькоголю і всіх подібних продуктів. Щоправда, виробництво алькоголю в Німеччині не має доволі сирівців, але деревний алькоголь надається дуже добре до погону авт замісць бензини. Технічно можна вже виробляти з деревного цукру і товщ та білки, але практично таке, виробництво ще не рентується. Дальше Німці вміють уже виробляти зі свого дерева гарбники, цебто річовини, потрібні при обробці шкіри. На окрему увагу заслугує будова моторів для погону деревним газом. Продукт так званої сухої дестиляції дерева є занадто великий, щоб його тут навіть коротко згадати. Зазначимо лише, що продукти того процесу є в деяких галузях хемічної промисловости вихідними продуктами.

Тенденція повного використання дерева як сирівцю до цілої низки виробництв заощадить Німцям дуже багато зайвих видатків і зробить їх незалежними від постачання сирівців зза границі. Розвій міжнародного економічного життя йде в напрямі повної самостійности. На це й ми мусимо звернути увагу, бо колись і нам прийдеться розбудовувати власну економіку. Досвіди, пороблені Німцями, не пропадуть марно.

ХТО ВИНАЙШОВ ТЕНКИ?

(УП) Загально панує переконання, що тенки винайдено в Англії, тому, що Англійці перші вжили тенків у боях на німецькому фронті. Тепер виявнюється, що тенк винайшов австрійський поручник Бурштин у Відні в 1911 році. Бурштин був приділений до автокольони. Раз підчас вправ насварив його був сотник за те, що через необережність зломалась була передня вісь в одному тоторовому авті. Що тому були винні австрійські дороги, а не поручник, на це не звернулось уваги. Сотник мусів мати когось, на комуб вилляв трохи своєї бюрократичної злости. З розпуки пішов був поручник до одної віденської каварні, щоб там спокійно передумати ще раз усе. При цьому передумуванні блиснула йому якась ідея в голові. Він зараз накреслив на каварняному столику якийсь дивогляд, заплатив за каву і побіг до дому. В команді зголосився Бурштин хорим і сів за працю над своїм проєктом. Все точно вирисував, підрахував, описав і вислав як проєкт до військового міністерства. Там мандрував проєкт зі столика на столик, всюди дописувано на ньому мудрі думки австрійських бюрократів і вкінці предложено технічному комітетови військового міністерства. Цей узнав проєкт ні до чого і післав його до архіву. Було це в 1912 р. Проєкт цей був опатентований також у Берліні. Якийсь англійський розвідчик у Берліні, переглядаючи лісту патентів, попат на слід ідеї Бурштина. Він зацікавився ближче тою справою та почав нишпорити за нею у ріжних архівах та по технічній пресі. В скорому часі він знайшов те, що йому було треба, і з опису патенту відтворив рисунок та післав його до Лондону. Це було в 1914 р. Англійці хопилися за цю ідею та в скорому часі перевели її в життя. Також один француський полковник, будучи на фронті, попав на цю саму ідею, пригадавши собі гусеничні трактори, які раз бачив в Англії в часі якихось відвідин. Зовсім окремо почато експерименти над тенками в Англії і Франції. Конструкції тяглися досить довго, бо аж у 1917 р. збудовано менше-більше вжиточний для полевої служби тенк. Винахід цей був одним з тих чинників, що вирішили світову війну. Також і назву тенк, що в дійсности означає „збірник", придумано випадково в Англії. Нові машини везли на фронт тайком, щоб ворожа розвідка не підглядала. Опаковували їх у скрині, подібні до водяних тенків, і говорено всім, що це везуть тенки. Відси й пішла назва тенк та дістала право громадянства у всіх світових мовах. Ідея австрійського поручника Бурштина припечатала судьбу австрійського й німецького фронту в світовій війні.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

МІД Є ЛІЧНИЧИМ СЕРЕДНИКОМ як і поживою. Вживайте замісць цукру й давайте дітям замісць цукорків. Маємо того року двоякий мід: Гречаний і з липового цвіту. Пять фунтів за $1.00. Почтою переслати 25 ц. більше. Мід з Сурми найліпший мід. Купуйте в 276-
S U R M A,
103 AVENUE A, NEW YORK, N. Y.

27 E. 8th ST., NEW YORK CITY до винайму 4 кімнати, ванна, гаряча вода, чистий дім. Рент $15.00. 278-80

КОМОРНИК — ПУБЛИЧНИЙ НОТАР.
Виробляю повновласти, контракти і всякі документи для старокраєвих справ. Маєте яку старокраєву справу, спадок, часто у краю, хочете стягнути його, звертайтеся до мене. Маю 30-літній досвід у таких справах. Порада даремно. 2?-
M A R C I N L A B I N E R,
Нотар,
53 Park Row, New York, N. Y.

СВІЙ ДО СВОГО! УКРАЇНЦІ В НЮАРК, Н. ДЖ. І ОКОЛИЦІ!
Вставляю модерний пломбінг, як також стім гіт. Виконую всілякого роду пломбрство. Робота за готівку або на легкі сплати. 248-
WASYL DUBAS,
Plumbing & Heating Contractor,
542 So. 18th St., Newark, N. J.
Phone: Essex 2-0079.

РАДІЯ! ЕЛЄКТРИЧНІ ПРИЛАДИ!
КОЛИ МАЄТЕ РАДІОВІ АБО ЕЛЄКТРИЧНІ КЛОПОТИ, ТО ЗАКЛИЧТЕ СВОГО ЧОЛОВІКА.
Кличте: MITCHELL 2-9660.
LOBUR'S MUSIC STORE
RADIO & ELECTRICAL SERVICE
219 Springfield Ave., Newark, N. J.
(bet. Belmont Ave. & Charlton St.)
Маємо теж на складі радія всіх виробів. Радія-комбінації по $42.50 з рекордами й інші радія від $12.00 до $975.00. Продаємо машинки до писання і машини до прання. Направляємо все, що є електричне. Доставляємо все, що продаємо, на віддаль 50 миль від Нюарку. Все гарантуємо на один рік і даємо обслугу. Склад отворений кождого дня до години 10-тої ввечір. 276-

Д-р МИХАЙЛО ЯНКОВИЧ
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР-ХІРУРГ.
Урядові години:
Від 1—3 пополудні і від 6—8 ввечір.
В неділі після умови.
637 SO. 12th ST., NEWARK, N. J.
Tel. Bigelow 3-1657.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ і АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12, ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel: Orchard 4-2568

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН. (127)

„Вше величество, що це значить?" — Патриція сказала, як магараджа наблизився до неї. „Значить", сказав він зі злобним тоном у голосі, „що відколи я вас бачив, я вас бажав дістати, а тепер вас маю". Патриція буда так поражена цією відповідю, що вона аж стратила голову. Вона відступила кілька кроків назад.

Вона зробила це так поспішно, що розстелений на землі килим похову нувся під її ногами й вона впала. Чорнявий монарх зараз зловив її та, не дивлячися на її борикання, взяв її в обійми.

Патриція вже вважала себе за пропащу і не знала, чи поможе їй щось взивати помочі. Вона подумала про батька. Нотім про Роджера; чому вона не приняла його чесної любови? Вона чула на своїм обличу горячий віддих магараджі... вона чула його глумливий голос...

На хвилю перед її очима все почорніло. Нагло її мозок прояснився. Вона пригадала собі натяки магараджевої жінки на самогубство: „Жінки білої раси воліють смерть над нечесть!" Вона скоро виняла зза пазухи вложений дімантами штилет.